

DIUMENGE III DURANT L'ANY – CICLE A

1. EN COMPANYIA DE L'EVANGELISTA MATEU...

Des de l'inici de l'any litúrgic A, al 1er. Diumenge de l'Advent, hem poat abundantament en l'Evangeli segons sant Mateu. Durant els diumenges abans de la Quaresma, podrem fer una primera lectura seguida i descobrir-ne així alguns trets majors.

A. L'Evangeli segons sant Mateu és el mirall d'una comunitat:

- Una comunitat constituïda sobre tot per Jueus convertits a la fe cristiana, però encara fidels a les seves tradicions. Per a ells, l'autor té la preocupació de mostrar constantment com Jesús compleix les Escripures tot sobrepasant-les.

S'hi troben també alguns pagans convertits poc familiars amb l'Antic testament.

Una comunitat cristiana diana de la hostilitat del judaisme oficial, que coneix un ressorgiment ofensiu i un enduriment, després de la presa de Jerusalem i la destrucció del Temple per l'exèrcit romà de Titus l'any 70. I sens dubte els fariseus, omnipresent a tot el quart evangeli, són menys aquell amb qui Jesús s'enfrontà que aquells que debaten els cristians dels anys 80.

- Una comunitat tensa entre dos corrents:
 - un preocupat de romandre fidels a les seves arrels, prova de polaritzar el seu esforç missioner sobre el món jueu.
 - L'altre, pel qual opta Mateu, vol obrir més amplament l'Església a totes les nacions.

Una comunitat on s'endevina ja el clericalisme i l'esperit de domini. D'on la insistència de l'autor sobre els petits, els infants, aquells que pateixen, i la seva severitat envers aquells que, com els mestres de la llei i dels fariseus, manifesten el seu poder.

A. Un Evangeli que la tradició cristiana atribueix a Mateu:

- Sens dubte la tradició remuntant-se a la primera meitat del segle II reporta que el publicà de Cafarnaüm, esdevingut un dels Dotze (Mt 9, 9), posà per escrit paraules de Jesús; i els especialistes estan d'acord en reconèixer que una primera versió d'aquest evangeli hauria estat escrit en hebreu.
- Però els mateixos exegetes afirmen que l'autor del primer evangeli, tal com el coneixem, tot recollint les tradicions que remunten a Mateu, ha compostat la seva obra després de la mort de l'Apòstol, vers els anys 85; i pot ser a Antioquia, regió on els cristians d'origen jueu, fugint dels esdeveniments que patia el seu país d'origen, havien trobat refugi.

B. Un Evangeli travessat per un tema únic: l'Emmanuel.

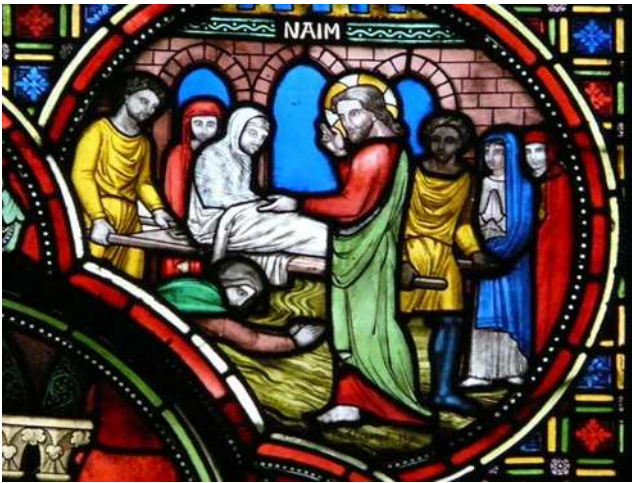
Les grans simfonies de Mozart o de Bethoven, escriu Jean Zumstein, són travessades per temes que són desenvolupats al fil dels moviments de l'obra. D'igual manera, la narració de Mateu és, es podria dir, travessada per un tema únic, desenvolupats en diferents moviments. Aquest tema del que l'evangeli és el desenvolupament narratiu es posat en evidència gràcies al procediment de la inclusió. A 1, 22-23, en la primera citació d'acompliment en l'evangeli – aquest mitjà del que Mateu se'n serveix per interpretar la història de Jesús-, l'evangelista escriu: tot açò succeí perquè s'acompleixi el que el Senyor havia dit pel profeta: La verge concebrà i tindrà un fill al que se li donarà el nom de l'Emmanuel, que vol dir: Déu-és-amb-nosaltres. Fent referència a aquesta declaració, la darrera paraula de la darrera instrucció donada pel Ressuscitat als seus, paraula que de tota manera clou l'evangeli, és redactada en aquests termes: I jo som amb vosaltres cada dia fins a la fi dels temps (28, 20).

El tema de la narració mateana és doncs l'ésser-amb nosaltres-de Déu en Jesús de Natzaret. En altres termes, fent el relat del destí de Jesús, Mateu vol mostrar que el Déu d'Israel és amb nosaltres, com i en quina finalitat ell és amb nosaltres. La manifestació de la presència salvadora i transformadora de Déu, aquest és l'eix central de la història que s'ha realitzat en la vida del Jesús terrenal. (Cahiers Evangile n° 58, pàg. 9).

C. Un Evangeli estructurat en cinc grans discursos de Jesús (tants com llibres hi ha en el Pentateuc, la Llei de Moisès):

- El Sermó de la muntanya (cc. 5-7)
- El discurs sobre la missió (c. 10)
- El discurs en paràboles (c. 13)
- El discurs sobre l'Església (c. 18)
- El discurs sobre els darrers temps (cc, 24-25)

Diumenge III Mt. 4, 12-23.

Conclusió del Pròleg de l'Evangeli de Mateu, el fragment que s'ha donat per aquest diumenge és també l'obertura d'una nova secció

Una CONCLUSIÓ del seu pròleg (v. 12-16:

- Amb l'arrest de Joan Baptista, que anuncia el seva propera desaparició, s'acaba una era: la de la Llei i dels Profetes.
- Amb els inicis de l'activitat missionera de Jesús, comença una nova era: la de l'acompliment.

- el marc geogràfic d'aquests inicis és moltíssim simbòlic. Jesús es retira a Galilea, cruïlla dels pagans on, acomplint l'anunci profètic d'Isaïes 8, farà aixecar una gran llum sobre el poble que caminava a les fosques.
- I és encara allà, al terme de l'Evangeli, que Jesús ressuscitat s'acomiarà dels deixebles per obrir-los a la missió universal.
- l'OBERTURA d'una nova secció (v. 17-23), consagrada a la inauguració del Regne dels cels per Jesús (4, 17 a 8, 17): A partir d'aquest moment – escriu Mateu, Jesús es posà a proclamar: convertiu-vos, perquè el Regne dels cels és a prop.

I vet aquí que la paraula de Jesús posa els homes en moviment, fent que s'aixequi un nou poble:

- En primer lloc, primer nucli de l'Església: Simó, anomenat Pare, i Andreu el seu germà i altres dos germans, Jaume i Joan, fills de Zebedeu, dels que en vol fer pescadors d'homes.

- Després tota la filera d'aquells que ell curant de tota malaltia .

2... A L'ENCONTRE DE L'EMMANUEL:

Unes lectures que, en aquest tercer diumenge, declaren oberts els nous temps on s'acompleixen les promeses:

: Quan Palestina del Nord es trobava humiliada per la desfeta i l' deportació dels seus habitants, llençats a les tenebres, el profeta Isaïes, no dubtant de la intervenció de Déu en favor d'aquesta

desgraciada Galilea, cruïlla dels pagans, havia anunciat: El poble que vivia a les tenebres ha vist una gran llum (primera lectura Is. 8, 23-9, 3)

Amb el retirar-se de Jesús a Galilea, cruïlla dels pagans, ha arribat el temps de l'acompliment: Convertiu-vos perquè el Regne dels cels és a prop. I proclama. *Veniu darrera meu*, diu als seus primers cridats, *jo us faré pescadors d'homes*. A la seva paraula, es comença a aixecar-se un nou poble (Mt 4, 12-23)

I aquesta novetat inaugurada per Jesús a la terra dels homes, s'ha de manifestar en la comunitat dels seus deixebles, cridats per Pau a la unitat: Que no hi hagi divisions entre vosaltres, escriu als seus germans de Corint. Estiguen... (Segona lectura: 1 Cor. 1, 10-17).

LA TAULA DE LA PARAULA

Primera lectura

Aprofundir aquest text

Aquest text és ben conegut per la gent ja que reprèn part de la primera lectura de la Missa del vespre de Nadal.

Després de la invasió del 734-732, el Nord de Palestina (allà mateix on Gedeó havia aconseguit una victòria esclatant sobre els madianites, com ho recorda el darrer verset) no para d'enfonsar-se en la nit: la humiliació de la desfeta i de la ocupació es van afegir els sofriments de les poblacions deportades quan colons estrangers anaren a instal·lar-se a les seves terres. Aquest desgraciat país ha esdevingut la Galilea, el que significa: cruïlla dels pagans.

Però afirma el profeta Isaïes, Déu roman fidel a les seves promeses. Ell intervindrà en favor del seu poble: llavors, les tenebres desapareixeran davant de la seva gran llum, la guerra farà lloc a la pau, després del temps de l'opressió i de la captivitat sonarà l'hora de l'alliberament.

Aquest dia Isaïes no el coneixerà. Però l'evangelista Mateu, rellegant els inicis del ministeri de Jesús a Galilea, hi ha vist l'acompliment d'aquesta profecia. Ell ens en mostra l'actualitat per a l'avui que nosaltres vivim.

PROCLAMAR AQUESTA PARAULA

El lector vetllarà a posar en relleu:

- Les ANTÍTESIS que estructuraven les dues primeres frases:
 - + En altres temps.. /però ...
 - + cobert de joia/ coberta de vergonya
 - + tenebres/ una gran llum
 - + ombra / llum resplendent.
- L'EXPLOSIÓ DE JOIA de la tercera frase:
- EL CAPGIRAMENT provocat per la intervenció de Déu en favor del seu poble que el fa passar d'una situació de servitud a la llibertat:

El jou... la barra, l'agulló
tot ho heu trossejat com al dia de Madian.

El SOBRE NOM D'AQUESTA REGIÓ: Galilea, cruïlla dels pagans, que Mateu, a l'evangeli d'aquest diumenge, presenta com el lloc simbòlic de la missió evangèlica a totes les nacions.

EL SALM 26

El Salm 28 és la pregària d'un fidel en el gresol de la prova que proclama la seva confiança en la fidelitat sense falla del seu Déu; pregària d'un poble que, en el més negre de la nit, no proclama altra cosa que la seva fe en Déu que és la seva llum i la seva salvació

Segona lectura 1Cor 1, 10.17

Aprofundir aquest text

Diumenge passat començàvem durant uns diumenges, una lectura contínua dels dos primers capítols de la primera carta als Corintis.

Després de la seva adreça (lectura del 2n diumenge) l'Apòstol aborda tot d'una una qüestió ardent; la de les divisions amb que la jove comunitat cristiana en dona un espectacle. Sens dubte no es tracta de cismes o d'heretgies en el sentit actual de la paraula: Pau escriu a tots els cristians de l'Església, i res no indica que aquests clans hagin tingut una doctrina o una organització pròpies. Es tracta de petits grups que es formaven, a la manera grega, reclamant-se, de diversos predicadors de l'Evangeli (Les Epîtres de Paul au Corinthiens, p. 9 P. De Surgy). Pau se n'ha assabentat per la gent de la casa de Cloe- un comerciant el personal del qual es desplaçava entre Corint i Èfes.

- Hi ha el partit de Pau, pare de la comunitat que ell hauria engendrat en la fe.
- Hi ha el partit d'Apol·lo, un jueu originari d'Alexandria, home savi i entès en les Escriptures, segons Act. 18, 24-28; un orador més brillant que Pau, a qui es retreu la seva manca d'eloqüència (2Cor 10, 10).
- I perquè no, hi ha el partit de Crist, ironitza l'Apòstol?

- Que no hi hagi divisions entre vosaltres, llença ell. I per a parlar de les divisions entre els cristians, Pau empre el mot grec "*schisma*", que ha donat el nostre cisma, esqueix en una tela o en un vestit. Dos arguments sostindran aquesta crida patètica: l'únic baptisme que han rebut i la follia del missatge evangèlic al que ells s'han adherit.

- No hi ha més que un sol baptisme. Que els apòstols sàpiguen esborrar-se, desaparèixer davant d'Aquell de qui han rebut la càrrega d'anunciar. I Pau dona immediatament l'exemple adreçant-se als seus propis partidaris: *És que Pau ha estat crucificat per vosaltres o heu estat batejats en el nom de Pau?*

- Pau, Pere, Apol·lo i els altres no són més que servidor d'un sol i únic i mateix Jesucrist. No hi ha més que una sola salvació: la creu de Crist. I afegeix: *Crist no m'ha enviat a batejar, sinó a anunciar l'evangeli, i a fer-ho sense recórrer a un llenguatge de savis, perquè la creu de Crist no perdi el seu valor.*

PROCLAMAR AQUESTA PARAULA

El lector estarà particularment atent

- A la insistència de L'EXHORTACIÓ INICIAL:
 - Germans,
 - *pel nom de Jesucrist, el nostre Senyor, us demano que aneu d'acord*
 - *i que no hi hagi divisions entre vosaltres;*
 - *estigueu ben units en una sola manera de pensar i en un sol parer*

- a l'evocació DE L'ESCÀNDOL DE LES DIVISIONS en la comunitat:
 -

(Perquè alguns de la casa de Cloe m'han parlat de les desavinences que hi ha entre vosaltres.)

- *Vull dir que cadascú de vosaltres afirma: «Jo sóc partidari de Pau»,*
- *«Doncs jo, d'Apol·ló»,*
- *«Jo, de Quefes»,*

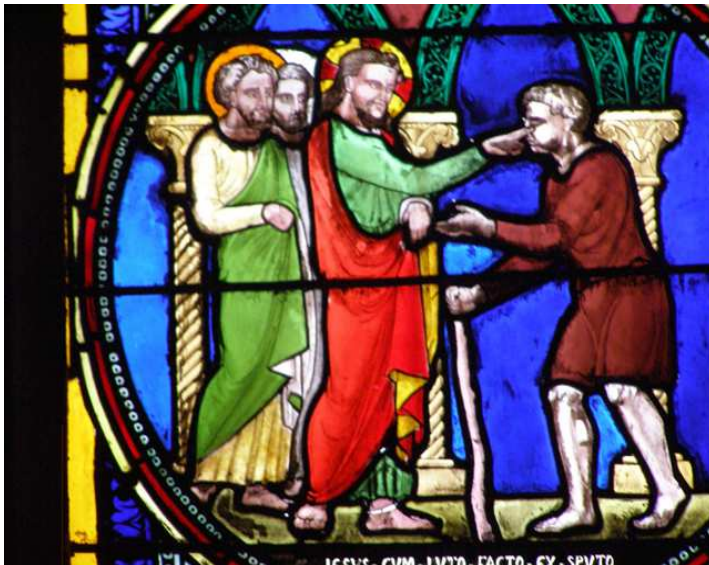
- «Jo, de Crist».

Al DOBLE ARGUMENT de l'apòstol Pau:

Baix la forma interrogativa: *Com és això? El Crist està dividit? És que Pau ha estat crucificat per vosaltres o heu estat batejats en el nom de Pau?*

Baix la forma afirmativa: *Crist no m'ha enviat a batejar, sinó a anunciar l'evangeli, i a fer-ho sense recórrer a un llenguatge de savis, perquè la creu de Crist no perdi el seu valor.*

COMENTARI A L'EVANGELI

El començament d'una nova era: la de l'acompliment:

Els primers versets (12 a 16 del text evangèlic d'aquest 3er diumenge són la conclusió del pròleg de Mateu a la missió de Jesús:

· infantesa de Jesús (1, 1 a 2, 23)

· La missió de Joan Baptista (3, 1-12)

· el baptisme de Jesús (3, 12-17) i les seves temptacions al desert (4, 1-11)

A 4, 12-16, l'Evangelista esbossa ja els temes que desenvoluparà en la continuació de la seva obra.

- El nostre text comença amb un RETIR de Jesús, deixant la vora del riu Jordà anà a Galilea. Ja en els relats de la infància de Jesús, Mateu ens ha familiaritzat amb aquests "replegaments estratègics" sota l'amenaça de la persecució. Recordem-nos de la fuga a Egipte, al moment de la massacre dels innocents per ordre d'Herodes, després al retorn, no anà a Judea on regna el cruel Arquelau, però per raons de seguretat, sinó a Natzaret, a Galilea (diumenge de la Sagrada Família).

Tot al llarg del seu ministeri, veurem al primer Evangeli, a Jesús retirar-se sota la pressió dels seus adversaris, fins el moment, després de Cesarea de Felip, emprendre la seva pujada a Jerusalem per afrontar-hi els sofriments de la seva passió.

La causa d'aquest retir? L'arrest de Joan Baptista que Jesús acaba de conèixer. Aquest desaparèixer, aquest desaparèixer de Joan és el signe del final d'una era: la dels anuncis profètics; és també el signe del començament d'una nova era: la de l'acompliment en Jesús el Crist.

Poc després, a 14, 12-13 i següents, l'anunci de l'execució de Joan Baptista provocarà en Jesús, un moviment de replegament progressiu cap a ple territori pagà, a Cesarea de Felip des d'on pujarà a Jerusalem.

Però la manera amb que acaba el ministeri del Precursor ja prefigura el final tràgic que serà reservat a aquell de qui tenia la missió d'anunciar-ne la vinguda.

- El lloc dels inicis de l'activitat missionera de Jesús és la GALILEA. El seu nom significa: la cruïlla dels pagans, traduït bé el que havia passat en aquesta regió després dels anys tràgics de la invasió assíria, els anys 734-732 a.

C. Un país amb una població mesclada, on els jueus estan en contacte permanent amb pagans, permeable a les influències estrangeres, per tant sospitosos als ulls dels habitants de Jerusalem i de la Judea, objecte del menyspreu d'aquests.

Mateu hi veu tot un símbol. És el que indica la menció del *país de Zabuló i de Neftalí*. En efecte, en aquesta època, aquesta denominació ja no era habitual des de feia temps; Cl. Tassin afirma: *també era obsoleta pels lectors de Mateu com per nosaltres "l'Àustria i la Neustria" dels llibres històrics (Evangile de Matthieu, p. 47)*. Aquesta referència vol manifestar que amb la del ministeri de Jesús a Galilea troba el seu acompliment l'anunci profètic d'Isaïes, al temps de l'annexió d'aquestes dues tribus per Assíria els anys 734-732 abans de C.: *El poble que caminava a les fosques ha vist una gran llum (primera lectura)*. La Bona Nova que Jesús comença a proclamar a Galilea, cruïlla dels pagans, no és solament per a un poble, sinó per a tots els homes, sense barreres ni exclusions. Simbòlicament, ja es dirigeix vers els pagans, el que no impedirà consagrar-se primer a les ovelles perdudes de la casa d'Israel.

I, simbòlicament, és encara allà, a Galilea, que al final del seu Evangeli, on Mateu situarà l'acompliment del Ressuscitat amb els seus deixebles per enviar-los a totes les nacions.

Un relat tot en desplaçaments:

Ja hem vist Jesús deixar la vora del Jordà per anar a Galilea, després deixar Natzaret per desplaçar-se a Cafarnaüm i les voreres del llac.

La continuació del relat suggereix una veritable posada en moviment, com ho observa A. Duprez: *Jesús mateix està en continuat desplaçament (versets 13. 18. 21. 23. 24). També posa en moviment: crida a anar rere seu (v. 19): Simó, anomenat Pere, i Andreu el seu germà deixen la barca i son pare per seguir-lo. Multituds "segueixen" Jesús, i entre elles persones abans incapaces de caminar. Se'ls ha "portat" de lluny (v. 24), i ara el segueixen (v. 25) (Assemblées du Seigneur n° 34, p. 13).*

Una fórmula característica anuncia l'OBERTURA d'una nova secció: *Des d'aquell temps Jesús començà a...;* una fórmula que no trobarem més que a 16, 21 21: *Des d'aleshores Jesús començà a explicar als deixebles que calia que anés a Jerusalem i que patís molt de part dels notables, els grans sacerdots i els mestres de la Llei, i que havia de ser mort i de ressuscitar el tercer dia.* Que és tant com dir que, des de la seva inauguració, la proclamació de la Bona Nova s'inscriu en un itinerari de sofriment.

- Mateu presenta en primer lloc UN RESUM DE LA PREDICACIÓ DE JESÚS, una predicació que reprèn la de Joan Baptista: *Convertiu-vos perquè el Regne és a prop.*

El Regne dels cels: un gir jueu per evitar, per respecte, pronunciar el nom diví. Pel que fa a Marc, parla de Regne de Déu. Aquest regne no està perdut en els núvols, sinó *a prop.*

Convertiu-vos: l'eficàcia d'aquest Regne de Déu es troba lligat a l'acolliment que li reserva l'home.

- Després l'Evangelistista proposa als seus lectors UN COP D'ULL DE L'ACTIVITAT MISSIONERA DE JESÚS al principi del seu ministeri a Galilea. En continuat desplaçament (cf v 13. 18. 21. 23. 24), ell mateix posa en moviment; crida a anar rere d'ell, a convertir-se en deixeble seu.

És primerament quan *Tot vorejant el llac de Galilea, veié dos germans, Simó, l'anomenat Pere, a qui Mateu col·loca intencionadament al cap dels cridats i que presentarà com a model dels qui seguiran Jesús i Andreu. I Jaume i el seu germà Joan, fills de Zebedeu.*

Tenim allí dos breus relats de vocació construïts sobre el mateix model i clarament inspirats en 1Reis 19, 19, la crida d'Eliseu per Elies:

- Jesús veu algú del que ens diu l'ofici: *Estaven tirant el filat a l'aigua, perquè eren pescadors,*
- *i els digué: «Veniu amb mi,*
- *Deixant el seu ofici: Immediatament abandonaren les xarxes i se n'anaren amb ell.*

Una situació estereotipada que té com efecte posar més en relleu la iniciativa, primera, de Jesús que crida, i la resposta immediata i sens reserva dels qui són cridats.

D'aquests homes que Jesús crida i que arrabassa del seu ofici perquè el segueixin, Jesús no en vol fer simples admiradors o oients atents del seu ensenyament. D'ells, en vol fer els seus col·laboradors per a pescar homes: *«Veniu amb mi, i us faré pescadors d'homes.»*

Cridant els seus primers col·laboradors i arrencant-los del seu ambient familiar i professional – comenta J. Redermakers-, Jesús els significa la càrrega simbòlica del seu ministeri, com a prolongament del seu, i al mateix temps la transfiguració de la seva situació humana. Mateu es complau en remarcar a la vegada la continuïtat i la ruptura en la crida a seguir Jesús (Au fil de l'Évangile selon saint Matthieu, p. 70).

I tot seguit és *tota la Galilea* l'escenari de la predicació de Jesús. Convertits per la Bona Nova, curats per ell *de tota malaltia*, persones, incapacitades abans de poder caminar, es posen en moviment i constitueixen *un poble*.

A la Galilea de les nacions, dels pagans – pot concloure A Duprez, neix el nou poble de Déu a la crida del seu Messies (...)

Al moment en que Mateu redacta el seu Evangeli, verifica la realització de les promeses en la mateixa vida de l'Església. Mitjançant la seva obra, adjura els seus germans jueus a restar fidels a l'Esclatua reconeixent el Crist Messies, i confirma l'obertura de l'Església al món pagà (o.c. pp. 16-17)